

METODOLOGIJA

Minimalna potrošačka korpa

- Revizija -

79	METODOLOŠKO UPUTSTVO	79

Sadržaj

PRAVNI OSNOV	3
ZAKLJUČAK SAVJETA STATISTIČKOG SISTEMA	3
METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
1. Cilj i svrha statističkog istraživanja	3
2. Izvori podataka	3
3. Minimalna korpa hrane.....	4
3.1 Minimalni standard energetskeg unosa hrane – kalorijska vrijednost.....	4
3.2 Lista prehrambenih proizvoda u minimalnoj korpi hrane	4
3.3 Referentna populacija.....	4
4. Neprehrambeni proizvodi i usluge.....	5
5. Minimalna potrošačka korpa za četvoročlano domaćinstvo	5
6. Imputirana renta za stanovanje	5
7. Mjesečna vrijednost Minimalne potrošačke korpe	5
8. Usklađenost sa međunarodnim preporukama	6
9. Povjerljivost i zaštita individualnih podataka	6
10. Publikovanje podataka.....	6

PRAVNI OSNOV

Istraživanje minimalna potrošačka korpa sprovodi se na osnovu Zakona o zvaničnoj statistici i sistema zvanične statistike („Sl. List CG“, br. 18/12) i Godišnjeg plana zvanične statistike za 2018. godinu („Sl. List CG“, br. 03/18).

ZAKLJUČAK SAVJETA STATISTIČKOG SISTEMA

U 2016. godini, Zavod za statistiku je pokrenuo pilot projekat Revizija Methodologije minimalne potrošačke korpe, na zahtjev Savjeta statističkog sistema. Pretpostavka pokretanja projekta je da je u odnosu na minimalnu potrošačku korpu iz 2009. godine došlo do određenih promjena u navikama potrošača pojavom novih proizvoda i usluga, promjenom načina života, itd. Projekat Revizije je realizovan u saradnji sa Institutom za javno zdravlje i Svjetskom bankom koja je obezbijedila ekspertsku pomoć. Održane su konsultacije sa socijalnim partnerima. Savjet statističkog sistema u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list CG“, br. 18/12), vodi računa o korisnicima podataka. Na sjednici održanoj 08. maja 2017.godine prihvaćena je informacija o revidiranoj metodologiji minimalne potrošačke korpe i data podrška Zavodu za statistiku u nastavku aktivnosti na objavljivanju minimalne potrošačke korpe.

METODOLOŠKE OSNOVE

1. Cilj i svrha statističkog istraživanja

Minimalna potrošačka korpa se odnosi na potrošnju domaćinstva koja uključuje hranu i neprehrambene proizvode i usluge, kojima se omogućava održavanje života i radne sposobnosti članova domaćinstva.

Cilj istraživanja se odnosi na utvrđivanje vrijednosti minimalne korpe koja je neophodna četvoročlanom domaćinstvu za zadovoljenje minimalnih potreba koje uključuju hranu i bezalkoholna pića i neprehrambene proizvode i usluge, polazeći od potrošnje koju su domaćinstva evidentirala u Anketi o potrošnji domaćinstava.

2. Izvori podataka

Glavni izvori podataka koji su se koristili prilikom izrade nove, revidirane, potrošačke korpe su podaci Ankete o potrošnji domaćinstva iz 2015. godine i Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini.

Anketa o potrošnji domaćinstava usaglašena je sa međunarodnim standardima i preporukama EUROSTAT-a i UN-a, čime se obezbjeđuje međunarodna uporedivost podataka. Anketom se prikupljaju podaci o prihodima i potrošnji domaćinstava, odnosno podaci o osnovnim elementima lične potrošnje, kao i podaci o nekim važnijim pokazateljima životnog standarda (uslovi stanovanja, snabdjevenost trajnim potrošnim dobrima i dr.) i osnovni podaci o demografskim, ekonomskim i sociološkim karakteristikama domaćinstava.

3. Minimalna korpa hrane

3.1 Minimalni standard energetskeg unosa hrane – kalorijska vrijednost

Sektor za hranu i ishranu Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), u saradnji sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu (FAO), kontinuirano prati nova istraživanja i informacije na svjetskom nivou o ljudskim potrebama. Neophodni hranljivi sastojci uključuju: proteine, energiju, ugljene hidrate, masti i lipide, niz vitamina, minerala, itd. U grupi određene starosne dobi ili pola, količina kalorija po osobi je količina koja se smatra odgovarajućom da zadovolji energetske potrebe za održavanje zdravlja i obavljanja lakše fizičke aktivnosti. Minimalna vrijednost kalorijskog unosa određena je u iznosu od 2 211 Kcal dnevno po osobi, koja se računa kao ponderisani prosjek pojedinih vrijednosti različitih starosnih grupa i pola. Ta vrijednost je zadržana u 2016. godini jer nije bilo suštinskih izmjena u strukturi stanovništva u pogledu starosne dobi i polu tokom ovog perioda.

3.2 Lista prehrambenih proizvoda u minimalnoj korpi hrane

Nova revidirana potrošačka korpa sadrži 92 prehrambena proizvoda, u odnosu na prethodnu koja se sadržala 130 prehrambenih proizvoda. U korpi je promijenjen odnos grupa, smanjene žitarice, povećano voće i povrće i postignut prihvatljiv udio hranljivih materija koji je blizak odnosu iz prethodne potrošačke korpe. I pored činjenice da su neki prehrambeni proizvodi isključeni, njena kalorijska vrijednost je zadržana na istom nivou kao i kod prethodne minimalna potrošačka korpa od 2 211 kilokalorija dnevno, po osobi, u skladu sa minimalnim preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Priručnika za ishranu Ministarstva poljoprivrede Sjedinjenih Američkih Država 2010. godina (USDA Food Guide 2010). Glavni kriterijumi koji su korišćeni prilikom isključivanja određenih proizvoda iz početne korpe odnosili su se na proizvode koji imaju udio u ukupnoj potrošnji manji od 0,1%, kao i neki proizvodi koji u nutritivnom smislu nisu neophodni (majonez, čips i kečap). Sa druge strane, u korpu su uključeni određeni proizvodi, bez obzira na veoma nisku zastupljenost u potrošnji (hrana za bebe, crni hljeb i sl.). Isključeni proizvodi imaju minimalni uticaj na vrijednost potrošačke korpe hrane i imaju zamjenu u nutritivnom smislu.

3.3 Referentna populacija

Izbor referentne populacije za utvrđivanje minimalne korpe hrane mora približno odgovarati populaciji domaćinstava blizu linije siromaštva i na taj način odražavati potrošnju hrane koja je bliža liniji siromaštva (minimalnu korpu hrane koja nije ni previše siromašna ni prebogata). Korpa hrane za ovu grupu ima za cilj da obuhvati potrošnju hrane stanovništva sa nižim prihodima, odnosno čija je potrošnja ispod prosjeka.

Referentna populacija nove revidirane potrošačke korpe odnosi se na drugi, treći i četvrti decil populacije. Decili predstavljaju jednu desetinu populacije, gdje su domaćinstva rangirana u grupe prema visini potrošnje po glavi stanovnika, pri čemu svaka grupa sadrži isti broj domaćinstava. Tako, prvi decil predstavlja 10 procenata najsiromašnijeg stanovništva, dok deseti decil predstavlja 10 procenata najbogatijeg stanovništva.

4. Neprehrambeni proizvodi i usluge

Ne postoje minimalni standardi ili preporuke koji se odnose na potrošnju neprehrambenih proizvoda i usluga, tako da je prvo procijenjeno procentualno učešće hrane i neprehrambenih proizvoda i usluga u minimalnoj potrošačkoj korpi kako bi se procijenio minimum korpe neprehrambenih proizvoda i usluga.

Iz potrošnje neprehrambenih proizvoda isključeni su sledeće grupe proizvoda: cigarete i duvan, rente za stanovanje (stvarna i imputirana), kupovina novih automobila, odmor u inostranstvu, jer se smatraju troškovima luksuza, a u korpi se evidentiraju troškovi koji se odnose na minimum.

5. Minimalna potrošačka korpa za četvoročlano domaćinstvo

Prosječna veličina domaćinstva u Crnoj Gori je 3,2 člana. Međutim, na osnovu podataka iz Popisa od 2011. godine, najveći udio u ukupnom broju imaju domaćinstva sa četiri člana. Kao rezultat toga, minimalna potrošačka korpa se procenjuje (računa) na četvoročlano domaćinstvo.

6. Imputirana renta za stanovanje

Revidirana minimalna potrošačka korpa ne uključuje vrijednost imputirane rente za stanovanje. Postoje tri razloga za isključenje. Prvi razlog se odnosi na to da rente za stanovanje variraju značajno prostorno i vremenski. Drugi razlog je da samo 8 procenata domaćinstava u Crnoj Gori plaća stvarnu rentu za stanovanje na osnovu podataka Ankete o potrošnji domaćinstava iz 2015. godine. Takođe, podaci iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2011. godine, pokazuju da gotovo 90% domaćinstava u Crnoj Gori živi u sopstvenom stanu.¹ Treći razlog je uporedna praksa (imputirana renta nije sastavni dio minimalne korpe u zemljama u okruženju koje proizvode ovu statistiku), kao i preporuke eksperta Svjetske banke.

7. Mjesečna vrijednost Minimalne potrošačke korpe

Podaci minimalne potrošačke korpe se objavljuju mjesečno.

Za izračunavanje vrijednosti minimalnih izdataka koji se odnose za hranu i bezalkoholna pića od 92 proizvoda, koriste se prosječne cijene u tekućem mjesecu i mjesečne količine u kilogramima za četvoročlano domaćinstvo. Za izračunavanje minimalnih izdataka korpe koji se odnose na neprehrambene proizvode i usluge koriste se indeksi potrošačkih cijena (CPI).

---

¹ Izvor: <http://monstat.org/userfiles/file/popis2011/saopstenje/STANOVI%20Saopstenje%20IV-2.pdf>

8. Usklađenost sa međunarodnim preporukama

Minimalna potrošačka korpa je istraživanje nacionalnog karaktera, za koje ne postoji međunarodno uporediva metodologija i njena vrijednost se ne koristi za donošenje bilo kakve odluke koja direktno utiče na građane Crne Gore. Važeći zakoni ne definišu potrošačku korpu kao osnov utvrđivanja prava fizičkih lica (za socijalne nadoknade, zarade, penzije), ili obaveza (poreza, doprinosa itd.) "Proizvodnja" ovog podataka nije obavezujuća u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. Standard koji je propisan pri računanju minimalne potrošačke korpe odnosi se na minimalnu količinu kalorija koju je potrebno unijeti u organizam na dnevnoj osnovi (standard od 2100 -2300 kalorija, prema preporukama Organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO) i Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

9. Povjerljivost i zaštita individualnih podataka

Svi prikupljeni individualni podaci su poverljivi i predstavljaju službenu tajnu, što je u skladu sa čl. 55 i 56 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. List CG“, br. 18/12).

10. Publikovanje podataka

Minimalna potrošačka korpa se objavljuje shodno Kalendaru objavljivanja statističkih podataka Zavoda za statistiku za 2018. godinu u formi Mjesečnog saopštenja na sajtu Zavoda za statistiku www.monstat.org

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-969, faks (+382) 20 230-814

Pripremila:

Nataša ĐUROVIĆ

Tel. +382-20-230 969

contact@monstat.org